

Ислом Нури

1. Коинотдаги оят-мўъжизалар ҳақида тафаккур қилиш

«Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи ва саллам агар булут ёки шамолни кўрсалар, бу албатта у кишининг юзларида маълум бўларди. Оиша онамиз Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи ва салламдан сўрадилар:

- Ё Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи ва саллам одамлар агар булутни кўрсалар ёмғир ёғишини умид қилиб хурсанд бўлишади. Сизнинг эса уни кўрган пайтингизда юзингизда нохушлик пайдо бўлганини пайқайман?

- **Эй Оиша, у булут ўзи билан жазо-азоб бўлиб қолишидан нима нарса мени хотиржам қилади? Бир қавм шамол билан азобланган. Яна бири эса азоб булутини кўрган чоғи: «Бу бизга ёмғир олиб келувчи булутдир!»- деб шодланган эди,- дедилар Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи ва саллам. Бухорий ва Муслим ривояти.**

Пайғамбар соллаллоҳу алайҳи ва саллам агар ой тутилганини кўрсалар кўрқиб турардилар.

Абу Мусо ал-Ашъарийдан ривоят қилинади: **«Қуёш тутилган эди. Пайғамбар соллаллоҳу алайҳи ва саллам Қиёмат қойим бўлиб қолишидан кўрқиб титраб турдилар».** Бухорий ривояти.

Пайғамбар соллаллоҳу алайҳи ва саллам бизларни қуёш ва ой тутилганда намозга шошилмоғимизга буюрганлар, ҳамда қуёш билан ой тутилишини бандаларни кўрқитиш учун Аллоҳ таоло рўёбга чиқарадиган оятлар экани ҳақида хабар берганлар. Шубҳасизки, қалб Аллоҳнинг бундай оят-аломатлари билан ҳамдам бўлиши ва улардан

Ислом Нури

қўрқиб-титраши ундаги иймонни янгилаб туради. Аллоҳнинг азоби, Унинг ғазаби, буюклиги, қудратини эслатади.

Оиша онамиз айтдилар: **«Расулulloҳ соллalloҳу алайҳи ва саллам қўлимдан ушлаб ойга ишора қилдилар ва: «Эй Оиша, бунинг ёмонлигидан Аллоҳдан паноҳ тиланг. Зеро бу зулматга чўмган кечадир!»- деб айтдилар. Аҳмад ривояти.**

Ер ютиб юборганлар, Аллоҳ азобига гирифтор бўлган қавмлар яшаган жойлардан ва золимлар қабри олдидан ўтилганда таъсирланиш ҳам шулар жумласидандир.

Ибн Умар розияллоҳу анҳумо ривоят қилади:

«Расулulloҳ соллalloҳу алайҳи ва саллам саҳобалар билан Ҳижрга (Самуд қабиласи яшаган жой) етиб келганларида уларга: «Аллоҳ азобига гирифтор бўлган кимсаларнинг диёрларига фақат йиғлаган ҳолда киришлар. Агар йиғлай олмасангиз уларнинг ерига кирмай қўяқолинг! Тағин уларга етган нарса сизларга ҳам етиб қолмасин!»- дедилар». Бухорий ривояти.

Ажабо! Бугунги кунда одамлар ўша жойларга саёҳат учун ёки эсдалик учун суратга тушиш мақсадида бормоқдалар!! Бу ҳақда яхшилаб ўйланг.

Аллоҳни доим ёдда тутиш

Иймон зафилигини даволашда энг муҳим ишлардан бири Аллоҳни доимий равишда эслаш. Аллоҳ зикри бу – соғлом қалблар жилоси, касал қалблар шифоси ҳамда солиҳ амаллар руҳидир. Дарҳақиқат, Аллоҳ таоло бизни шунга буюради: **«Эй иймон келтирганлар**

Ислом Нури

Аллоҳни кўп зикр қилинглари!».

«Аллоҳни кўп эсланг - шояд зафарга эришсангиз!».

«Аллоҳни зикр қилмоқ барча нарсдан буюқдир».

«Бир киши Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи ва салламдан сўради:

- Ё Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи ва саллам, шариатнинг нафл амаллари менга кўплик қилаяпти. Шунинг учун менга фарзлардан ташқари маҳкам ушлашим фойдали бўлган бирон ишни айтинг!

- Тилинг доимо Аллоҳ зикри билан намланиб юрсин,- деб васият қилдилар унга Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи ва саллам. Термизий ривояти.

Шубҳасиз, зикр – Аллоҳ ризосига олиб борувчи, шайтонни қувғувчи, ғам-ғуссани кетказувчи, ризқни жалб этувчи, маърифат эшикларини очувчи, жаннат кўчатлари, тил офатларини тарқ этишга сабаб бўлувчи, садақа беришга бирор нарса топа олмайган фақир-камбағаллар қайғуларига тасалли бергувчидир. Зеро, Аллоҳ таоло уларга зикрни баданий ва молиявий ибодатлар ўрнини босадиган эваз қилиб берди. Дарҳақиқат, Аллоҳ зикридан узоқлашув – қалбни тош қотирувчи сабаблардан.

Аллоҳ зикрин унутган қалб – эрта ўлибди,

Жасад борку – аммо руҳи кирмиш қабрга.

Зеро руҳи жасадидан ажраб бўлибди,

Ислом Нури

То Қиёмат энди улар бўлолмас бирга.

Шунинг учун иймонининг заифлигини муолажа этишни истаган инсон Аллоҳни кўп зикр этиши лозим.

«Унутган пайтингизда Парвардигорингизни эсланг».

Аллоҳ таоло зикрнинг қалбга бўладиган таъсирини баён қилиб шундай дейди:

«Огоҳ бўлингким, қалблар Аллоҳни зикр қилиш билан оромланади».

Ибнул Қаййим роҳимаҳуллоҳ зикр билан даволаш ҳақида шундай деган:

«Қалбда бир қаттиқлик бўладики, уни фақат Аллоҳнинг зикригина эритади. Бандага қалбининг қаттиқлигини Аллоҳни эслаш билан даволаш лойиқ бўлади. Бир одам Ҳасан Басрийга: «Эй Абу Саид, қалбимнинг қотиб кетаётганидан шикоят қиламан!»- деганида, у киши: «Қалбингни зикр билан эритгин»- деб жавоб қилди». Бунинг сабаби шуки: қалбда ғафлат қанчалик кучайса, у шунчалик қотиб боради. Агар Аллоҳ таолони зикр қилса, кўрғошин оловда эриганидек қалбдаги қаттиқлик ҳам эрийди. Қалб қаттиқлиги бирор нарса билан Аллоҳнинг зикри билан эриганчалик эримади. Зикр қалбнинг шифосидир, ғафлат унинг касали. Ғафлатнинг давоси ва шифоси эса Аллоҳ таолони зикр қилиб эслаб юришдадир.»

Макхул роҳимаҳуллоҳ айтади: «Аллоҳни зикр қилиш – шифо, одамларни зикр қилиш эса касалликдир». Ибнул Қоййимнинг «ал-Вобил ассоййиб рофиъу ал-калимит тоййиб» номли китоби 142-бет.

Ислом Нури

Аллоҳдан ўзга ҳақ маъбуд йўқ, У ёлғиз, шериксиздир, бутун мулк ва ҳамд фақат Унга хосдир ва У барча нарсага қодир

□□□□□□□□ □□□□□□ □□□□□□ □□□□□ □□□□□□ □□□

(Бирон бир ишни қилиш учун) қувват ва қудрат йўқ, магар Аллоҳ (мадади) биландир.

Шунингдек ҳадисларда фалон пайтда ёки фалон жойда айтилади, деб ворид бўлган маъсур дуо-зикрларни ёд олиш ва уларни ҳадисларда қайд қилинган жой ва вақтларда такрорлаб юриш лозимдир. Масалан, эрталаб ва кечқурун айтиладиган зикрлар, уйқудан олдин ва уйқудан кейин, туш кўрганда, овқат ейишдан олдин ва кейин, сафарда, ёмғир ёққанда, азон эшитганда, масжидга кирганда, истихора намозида, мусибат етганда, қабристондан ўтганда, шамол эсганда, янги ойни кўрганда, аксирганда, маркабга минганда, хўроз қичқиргани, ит хуригани ва эшак ҳанграганини эшитганда, мажлисдан тураётганда, бирон дардга мубтало кимсаларни кўрганда айтиладиган дуо ва зикрларни ҳам ёдлаб олиш ва ўз ўринларида шу дуоларни ўқиб юриш керак.

Шубҳасиз кимда-ким шу зикр ва дуоларни қилиб юрса, қалбида уларнинг бевосита таъсирини топади.

Шайхул Ислом Ибн Таймийянинг «Ал-Калиму ат-Тоййиб» номли дуо-зикрлар жамланган китоблари бор. Бу китоб ўз бобида жуда фойдали. Бу китобни шайх Носируддин ал-Албоний «Саҳиҳу ал-калиму ат-тоййиб» номи билан мухтасар қилганлар.

Ислом Нури

Аллоҳга ҳокисор бўлиб тавба-тазарру қилиш

Иймонни янгилаб турадиган муҳим ишлардан бири банданинг Аллоҳга ҳокисор бўлиб тавба-тазарру қилиши. Банда Аллоҳга қанча кўп ҳокисор ва тавозели бўлса, Унга шунча яқин бўлади. Шунинг учун ҳам расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи ва саллам айтганлар:

«Банда парвардигорига энг яқин бўлган ҳолати - унинг саждадаги ҳолати. Саждада кўп дуо қилинглар!». Имом Муслим ривояти. Чунки, саждада бошқа ҳолатларда бўлмаган ҳокисорлик ва тавозе бўлади. Банда ўзининг энг шарафли жойи бўлган пешонасини ерга теккизар экан парвардигорига энг яқин ҳолатда бўлади.

Ибнул Қаййим тавба қилувчининг синиқлик ва ҳокисорлик билан айтган чиройли сўзи ҳақида шундай дейди:

«Мана шундай ҳолатда:

— Эй Парвардигор, Сенинг Азиз менинг эса хору залил эканим сабабли Сендан мени раҳмат айлашингни сўрайман. Сенинг қувватли менинг эса заиф эканлигим ҳамда Сенинг мендан беҳожатлигинг менинг эса Сенга муҳтожлигим туфайли сўрайман. Менинг хатокор ва ёлғончи пешонам Сенинг қўлингдасан, Сенинг мендан бошқа ҳам қулларинг кўп, Сендан қочиб ўзингдан бошқа кимга ҳам бораман. Сенга мискин-бечоралар каби тиланаман, синиқ-тавозели кишилар каби ёлвораман, Сен учун кўзларидан ёш оққан, Сен учун қалбида тавозе бўлган киши каби илтижо қиламан...- деб айтувчи кишининг сўзлари қандаям ширин!».

Парвардигорига шу каби сўзлар билан муножот қилган банда қалбидаги иймон, шубҳасиз бир неча баробар зиёда бўлади.

Ислом Нури

Шунингдек банда ўзининг парвардигорига муҳтож эканлигини изхор қилмоғи ҳам иймонга қувват берувчи омиллардан ҳисобланади.

Дарҳақиқат Аллоҳ таоло бизнинг Унинг ўзига муҳтожлигимиз ҳақида айтади:

«Эй инсонлар, сизлар Аллоҳга муҳтождирсизлар. Аллоҳнинг Ўзигина (барча оламлардан) беҳожат ва барча мақтовга лойиқ зотдир». Фотир: 15.

Орзу ҳавасга берилмаслик

Бу ҳам иймонни янгилашда жуда муҳим омилдир. Ибнул Қаййим роҳимахуллоҳ бу ҳақда шундай дейди:

«Бунга энг катта далил ушбу ояти каримадир:

«Эй Муҳаммад (соллаллоҳу алайҳи ва саллам), хабар берингчи, агар биз уларни (узок) йиллар (саломатлик, мол-давлат билан) фойдалантирсак-да, сўнгра уларга ваъда қилинган нарсалари (яъни азоб) келса, (ўша пайт) уларга (ҳаёти дунёда) фойдаланган нарсалари асқотурми?!». Шуаро: 205-207.

«...гўё (бу дунёда) фақат кундуздан бир соатгина тургандек бўлиб қолурлар!». Ахқоф: 35.

Ҳа, модомики дунёнинг бор-йўғи шу экан, инсон «Ҳали кўп яшайман!» деб, орзу-ҳавасларга берилиб юрмасин.

Салафлардан бири бир кишига:

Ислом Нури

«Бизга пешинни ўқиб беринг!»- деган эди, у: «Агар сизларга пешинни ўқиб берсам, сизларга асрни ўқиб бермайман»- деб айтди. Шунда ҳалиги салаф: «Бу гапингиз билан аср намозигача яшашни умид қиляпсизми? Аллоҳ таолодан орзу-ҳавасларга берилишдан паноҳ тилаймиз!»- деди.

Дунёнинг ҳақирлиги тўғрисида фикр юритиш

Дунёнинг ҳақирлиги тўғрисида фикр юритиш лозим токи банда қалбидан дунёга берилиш йўқолсин. Аллоҳ таоло дейди:

«Ҳаёти дунё эса фақат алдагувчи матодир». Ҳадид: 20.

Пайғамбар соллаллоҳу алайҳи ва саллам айтдилар:

«Одам боласи ейдиган таом дунё учун чиройли мисол бўлади. У таомини қанчалик безаб, зираворлар қўшмасин, унинг (охир оқибатда) нима бўлиши ҳаммага маълумдир». Табароний ривояти, бу ҳадис Албонийнинг «ас-силсилатус саҳиҳа»сида 382-рақам билан зикр қилинган. Абу Ҳурайра розияллоҳу анҳудан ривоят қилинади, Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи ва салламуни шундай деганларини эшитдим:

«Дунё малъундир, ундаги барча нарса ҳам малъун, магар Аллоҳнинг зикри ва Аллоҳнинг зикрига яқин бўлган Солиҳ амаллар ҳамда олим ё эса мутааллим (таълим олувчи) бундан мустаснодир». Термизий ва Ибн Можа ривояти.

Аллоҳнинг ҳақларини улуғлаш

«Ким Аллоҳнинг ҳақларини ҳурмат қилса, бас бу Парвардигор

Ислом Нури

наздида унинг ўзи учун яхшидир». Ҳаж: 30.

«Ким Аллоҳни қонунларини ҳурмат қилса, бас, албатта (бу ҳурмат) дилларнинг тақводорлиги сабабли бўлур». Ҳаж: 32.

Аллоҳнинг ҳақлари бирон шахсга, жойга ёки бирон вақтга тааллуқли бўлиши мумкин. Шахслардаги Аллоҳнинг ҳаққини улуғлашга мисол Расулulloҳ соллаллоҳу алайҳи ва саллам ҳаққини адо этмоқдир. Аллоҳнинг жойлардаги ҳаққини улуғлашга мисол – Макканинг ҳарамига риоя қилиш. Аллоҳнинг замонлардаги ҳаққини улуғлашга мисол рамазон ойини улуғлашдир.

Кичкина гуноҳларга беписанд бўлмаслик ҳам Аллоҳнинг ҳақларини улуғлашга киради. Абдуллоҳ ибн Масъуд розияллоҳу анҳу ривоят қилади, Расулulloҳ соллаллоҳу алайҳи ва саллам дедилар:

«Кичик гуноҳлардан сақланинглар, чунки улар кимда йиғилиб қолса, албатта уни ҳалок қилади.» Пайғамбар соллаллоҳу алайҳи ва саллам бунга кимсасиз бир ерда дам олиш учун тўхтаган бир қавмни зарбулмасал қилиб келтирдилар. Уларга бирон егулик тайёрлаш вақти келганида, униси битта, буниси битта чўп олиб кела бошлади. Шу алфозда бир тўп ўтин йиғиб қўйишди ва йиққан ўтинларини ёқиб, унда ўз овқатларини пишириб олишди». Аҳмад ривояти.

Катта ҳамда кичик гуноҳларни тарк эт, шу – тақво!

Билиб-билмай тикан босма, бўлгин сен ҳазир!

Бўлмагин сен кичик гуноҳларга зинҳор бепарво!

Ислом Нури

Катта тоғ ҳам майда тошдан жамланган ахир!

Ибн Жавзий «Сойдул Хотир» номли китобида айтади:

«Кўпчилик одам ўзича арзимас деб ўйлаган ишларга енгил қарайди. Ҳолбуки айна шу «арзимас» ишлар билан ўз иймонига путур етказишини билмайди. Масалан, ҳаромдан кўзни тиймаслик, баъзи толиб илмлар китобнинг бирор жилдини фойдаланишга олиб, сўнгра қайтармаслиги каби».

Салафлардан бири айтади:

«Бир пайтлар биргина луқмани бепарво еб қўйгандим. Мана қирқ йилдан бери амалларимда ортга кетмоқдаман». Албатта бу сўз унинг камтарлигидандир.

Ал-Вало вал-баро: Мўминларни дўст ва кофирларни душман тутиш.

Мўминларни дўст ва кофирларни душман тутиш ҳам қалбдаги иймонни янгилайдиган омиллардан биридир. Агар қалб Аллоҳнинг душманларига боғланиб қолса, жуда ҳам заифлашиб кетади ва ундаги эътиқод аста секин сўна боради. Агар дўстлашишни ҳолис Аллоҳ учун қилса ва Аллоҳнинг мўмин бандаларини дўст тутса, уларга ёрдам берса ва Аллоҳнинг душманларига душманлик қилиб, уларни ёмон кўрса албатта бу ҳолат киши иймонини жонлантиради.

Тавозели бўлиш

Иймонни янгилаб туришда ва қалбни кибр зангидан тозалашда тавозе фаол аҳамиятга эга. Зеро сўзда ва амалда, ташқи кўринишда тавозели

Ислом Нури

бўлиш қалбнинг Аллоҳга тавозе қилишига далолат қилади.

Набий соллаллоҳу алайҳи ва саллам: **«Тарки дунёлик иймондандир»** деб айтганлар. Абу Довуд ва Ибн Можа ривояти. Абу Довуднинг ривоятида **«Кунларнинг бирида Пайғамбар соллаллоҳу алайҳи ва саллам ҳузурларида асҳоблар дунёни зикр қилдилар. Шунда Пайғамбар соллаллоҳу алайҳи ва саллам: «Эшитмайсизларми, эшитмайсизларми «Тарки дунёлик иймондандир», «Тарки дунёлик иймондандир», дедилар.**

Бу ҳадисдаги «Тарки дунёлик»дан мурод кўринишда ва кийим-кечакда тавозели содда бўлмоқдир.

Расулulloҳ соллаллоҳу алайҳи ва саллам дедилар: «Кимки (янги ва гўзал кийимлар билан) кийинишга қодир бўла туриб, Аллоҳга тавозе қилиб буни тарк этса, Аллоҳ таоло уни Қиёмат кунида бутун халойиқ олдида чақиради ва унга иймон кийимларидан истаганини танлаб, кийиш ихтиёрини беради». Термизий ривояти.

Абдурроҳман ибн Авфни қуллари ичидан ажратиб бўлмас эди.

Ўзни ҳисоб-китоб қилиш

Ўзни ҳисоб-китоб қилиб туриш иймонни янгилашда муҳимдир. Аллоҳ таоло дейди: **«Эй мўминлар, Оллоҳдан кўрқинглар ва (ҳар бир) жон эрта (Қиёмат Куни) учун нимани (яъни қандай эзгу амални) тақдим этганига қарасин!»** Ҳашр: 18.

Умар ибн ал-Хаттоб розияллоҳу анҳу дедилар: **«Ҳисоб беришингиздан аввал ўзингларни ҳисоб-китоб қилинглар».** Ҳасан Басрий айтадилар:

Ислом Нури

«Сен муъминни қачон бўлса ўз нафси билан ҳисоблашаётганини кўрасан». Маймун ибн Меҳрон: «Тақводор ўз нафси билан ҳасис ўзининг тижоратдаги шериги билан ҳисоблашганидан кўра қаттиқроқ ҳисоблашади».

Ибнул Қаййим роҳимаҳуллоҳ айтадилар: «Нафснинг ҳалокати унинг ҳисоб-китобини бепарво ташлаб қўйишда, унга мувофиқ келиш ва унинг хоҳишига эргашишдадир».

Мусулмон киши учун ўз нафси билан холи қолиб, уни тергайдиган ва ҳисоб-китоб қиладиган вақти бўлиши даркор, қарасинчи, у қайта тирилиш кунига нима нарса тайёрлади экан!

Ва ниҳоят, Аллоҳ аzza ва жаллага дуо қилиш муъмин маҳкам ушлаши керак бўлган нарсалардандир. Абдуллоҳ ибн Амрдан ривоят қилинади, **Расулulloҳ соллalloҳу алайҳи ва саллам дедилар: «Албатта иймон сизлардан бирингизнинг ичида худди кийим эскиргани каби эскиради. Аллоҳдан қалбларингизда иймонни янгилашини сўранглар».** Табароний «Ал-Кабир»да ривоят қилган.

Бизнинг ақлибизнинг ҳақиқати билан ҳисоблашаётганини кўрасан. Тақводор ўз нафси билан ҳасис ўзининг тижоратдаги шериги билан ҳисоблашганидан кўра қаттиқроқ ҳисоблашади. Ибнул Қаййим роҳимаҳуллоҳ айтадилар: «Нафснинг ҳалокати унинг ҳисоб-китобини бепарво ташлаб қўйишда, унга мувофиқ келиш ва унинг хоҳишига эргашишдадир». Мусулмон киши учун ўз нафси билан холи қолиб, уни тергайдиган ва ҳисоб-китоб қиладиган вақти бўлиши даркор, қарасинчи, у қайта тирилиш кунига нима нарса тайёрлади экан! Ва ниҳоят, Аллоҳ аzza ва жаллага дуо қилиш муъмин маҳкам ушлаши керак бўлган нарсалардандир. Абдуллоҳ ибн Амрдан ривоят қилинади, **Расулulloҳ соллalloҳу алайҳи ва саллам дедилар: «Албатта иймон сизлардан бирингизнинг ичида худди кийим эскиргани каби эскиради. Аллоҳдан қалбларингизда иймонни янгилашини сўранглар».** Табароний «Ал-Кабир»да ривоят қилган.

Эй Аллоҳ, биз Сендан Гўзал исмларинг ва Олий сифатларингни васила қилиб сўраймиз, қалбларимизда иймонни янгила. Эй Аллоҳ, бизга иймонни севимли қил, уни қалбларимизга зийнатли қил ва бизга куфрни, фосиқликни, исённи хунук кўрсат, бизларни тўғри йўлдагилардан қил. Иззат соҳиби бўлган Раббингизни мушриклар

Ислом Нури

сифатлаётган айблардан покланг, Пайғамбарларга салом, Раббил олабийн Аллоҳга ҳамдлар бўлсин.

Сўзимиз сўнггида оламлар Парвардигори Аллоҳга ҳамду санолар ва Расули Муҳаммад ибн Абдуллоҳга салоту саломлар айтиб қоламиз! Омийн.